

המזיק בשעת הנזק, הרי פשוט הדבר שאינו יכול לטעון מאומה, מאחר
שהשור לא השביח מעצמו אלא מחמת פטומו של הניזק, מתרצת
הגמרא: **אמר רב פפא, הרישא של הברייתא העוסקת בהשביח שורו**
של הניזק, משבחת לה – יש למצוא שני אופנים בביאורה, **בין דפמקמה**
פמומי – בין באופן שהשביח השור על ידי פטומו של הניזק, **בין**
דשבחא ממילא, ואצטרף לאשמועינן דהיבא דשבחא ממילא –
שאף באופן שהשביח השור מעצמו נזתן לו המזיק **בשעת הנזק**, ואינו
יכול לטעון לא הפסדתיך מאומה, אך הסיפא העוסקת בהשביח שורו
של המזיק, **לא משבחת לה אלא בשפממו** המזיק, שלפיכך אין הניזק
שותף בשבח זה, אך אם השביח השור מעצמו, יש למזיק לחלוק את
דמי השבח עם הניזק, כפי חלקו בשור זה.
הגמרא שבה לבאר את דברי הברייתא לגבי האופן שהכחיש שורו של
הניזק: שנינו בברייתא, שאם **בכחש שורו של הניזק**, משלם המזיק
בשעת העמדה בדין, דהיינו, שיש לו לשלם אף את ירידת שווי של
השור משעת הנגיחה ועד שעת העמדה בדין. מבררת הגמרא: **בכחש**
מחמת מאי – מחמת מה הכחיש שורו של הניזק, **אילימא דבכחשא**
מחמת מלאכה קשה שעשה בו הניזק, מדוע יש למזיק לשלם לו את
דמי הכחש, **לימא ליה, את מכחשת ונאנא דהיבא** – וכי אתה תכחיש
את השור ואני אשלם לך את דמיו, מבארת הגמרא: **אמר רב אשי,**
הברייתא עוסקת באופן **דבכחש מחמת המכה, דאמר ליה הניזק**
למזיק, **קרינא דתורף קבורא ביה** – קרנו של שורך קבורה בשורי,
דהיינו, שהכחשה זו מחמת הנגיחה היא, ולפיכך יש למזיק לשלם את
ההפסד עד שעת העמדה בדין:

משנה

משנתנו ממשיכה בביאור אופן תשלומי שור תם שהזיק: **שור שנה**
מאתים שנה שור שנה מאתים, ואין הנבילה יפה כלום, ובעל
השור משלם חצי נזק והיינו מאה מנה, אמר רבי מאיר, על זה נאמר
(שמות כא לה) 'ומכרו את השור החי ויחצו את כספו', שהרי מחצית
דמי השור המזיק הם כשיעור חצי הנזק. **אמר לו רבי יהודה, וכן**
הלכה – ודאי שכן היא ההלכה באופן זה, אך אי אפשר לומר שעל
אופן זה דברה התורה, שהרי על ידי מכירת השור החי **קיימת 'ומכרו**
את השור החי ויחצו את כספו', ולא קיימת את דברי הפסוק בהמשך
'ונם [את] המת יחצו' שהרי אין המת שווה כלום באופן זה. ועל אזה
אופן דברה התורה, **זה שור שנה מאתים שנה שור שנה מאתים,**
והנבילה יפה חמשים זו, ואם כן נמצא שהזק במאה וחמישים זה
ועליו לטול כשיעור מחצית הנזק דהיינו שבעים וחמשה זה, ועל זה
אמרה התורה **שנה נוטל חצי החי ויחצו המת וזה נוטל חצי החי**
ויחצו המת ועל ידי זה קבל הניזק מאה עשרים וחמשה זה והפסיד
שבעים וחמשה זה:

גמרא

תנו רבנן, שור שנה מאתים שנה שור שנה מאתים, והנבילה יפה
חמשים זו, **זה נוטל חצי החי ויחצו המת וזה נוטל חצי החי ויחצו**
המת כמו שהתבאר במשנה, ונמצא שחולקים גם בדמי השור החי וגם
בדמי השור המת ואם כן **זהו שור האמור בתורה, דברי רבי יהודה.**
רבי מאיר אומר, אין זהו שור האמור בתורה שהרי אין הניזק נוטל
מחצית מדמי השור החי שהם מאה זה, כיון שהוא נוטל הנבילה
לעצמו ואם כן הוזק רק במאה וחמישים זה ונוטל שבעים וחמשה זה
מתוך דמי השור החי שהם חצי נזק, והתורה דרי אמרה **'ומכור את**
השור החי ויחצו את כספו', **אלא שור שדברה עליו תורה הוא שור**
שנה מאתים שנה לשור שנה מאתים, ואין הנבילה יפה כלום, על
זה נאמר 'ומכרו את השור החי ויחצו את כספו' שבוה הוא משלם
את חצי הנזק שהוא מאה זה מהשור החי, **אלא מה אני מקיים 'ונם**
[את] המת יחצו', **שפחתו שפחתו מיתה מחציו בתי** – שמים כמה
נפחת השור, על ידי מיתתו מהשלם מזה חצי, והתשלום הוא
מגופו של חי, והיינו שמוכרים את השור החי ומשלם מדמיו.

ומסיפה הגמרא ושואלת: **ואפילו הניק השור עד שלא יקב המזיק, מכל**
מקום הרי הפעל חוב קדים לתפוס את השור קודם שיתפסנו הניזק,
ומדוע רשאי הניזק להוציא ממנו. שמע מינה שפעל חוב מאוחר
ו-שהלוח מעות ללוח זה לאחר שכבר לוח מאחרים, שקים ונכה
בנסים מן הלוח, קודם שיגבו ממנו הבעלי חובות שקדמו לו בהלוואתו,
מה שנקב לא נכה, ורשאים בעלי החובות המוקדמים להוציא את
הנכסים מרשותו, מאחר ששיעבודם קדם לשיעבודו. דוחה הגמרא: לא,
לעולם אימא לך מה שנקב נכה, ואין בעלי החובות המוקדמים
מוציאים מרשותו, ושאני התם לגבי בעל חוב שגבה משור המזיק קודם
שיגבהו הניזק, דאמר ליה הניזק לבעל חוב, אילו נקף הנה השור בשעה
שהזיק, לא מינף הנה נבי ליה – וכי לא ממך הייתי גובה אותו, **דהאי**
תורה דאנן מינה משלמנא – שהרי מן השור שהזיק את שורי, ממנו
יש לי לגבות את תשלום הנזק, ועל כן, אף באופן שגבה הבעל חוב את
השור לאחר הנזק, רשאי הניזק להוציא מרשותו:

הגמרא מביאה ברייתא הדנה באופנים שבהם השביח או הכחיש שור
המזיק או הניזק: **תנו רבנן, שור שנה מאתים שנה שור שנה מאתים,**
והכל בו בשווי חמשים זו, ומעתה אינו שווה אלא מאה וחמישים זו,
ולאחר מכן **שבח השור הניזק, ועמד שווי על ארבע מאות** זו, אין
המזיק יכול לומר לניזק לא הפסדתיך מאומה, שהרי שורך שוה עתה
יותר ממאה שהיה שוה קודם הנזק, מאחר ויכול הניזק לומר לו
שאלמלא ו-שאם לאו (לא) הניקו שורך הנה עומד שווי עתה על
שמה מאות זו, ונמצא שנפסד הניזק בגניחה זו, ולפיכך נזתן לו
המזיק עשרים וחמשה זה, **בשעת הנזק** – שמאחר ובשעת הנזק הניזק
בחמישים זה, על כן ישלם עשרים וחמשה, כדין שור תם המשלם
מחצית הנזק, ואם **בכחש השור הניזק עוד לאחר הנגיחה, ועתה אינו**
שוה אלא מאה זה, משלם המזיק בשעת העמדה בדין, ונמצא שהזיקו
במאה זה, ולפיכך ישלם מחצית נזק חמישים זה.

ואם **שבח שורו של המזיק** לאחר הנגיחה, ועתה שווה הוא ארבע
מאות זו, אין הניזק יכול לומר שיש לו שותפות בשור ולדרוש
להתחלק בשבח, אלא נזתן לו המזיק **בשעת הנזק**, אך אם **בכחש שורו**
של המזיק לאחר הנגיחה, ועתה אינו שווה אלא מאה זה, אין משלם
לו המזיק אלא **בשעת העמדה בדין**, דהיינו, שיכול הוא לומר לו,
מאחר ושותף אתה בשור זה משעת הנגיחה, לפיכך יש לך
להפסיד מדמי תשלום הנזק את שיעור ירידת שווי של השור, כפי
החלק שיש לך בו.

ועתה מבררת הגמרא את דברי הברייתא: **אמר מה, שבח שורו של**
המזיק לאחר הנזק, נזתן המזיק לניזק בשעת הנזק, ואין הניזק יכול
לומר שותפות יש לי בשור זה, ועליך לחלוק לי בשבח. מי, רבי
ישמעאל היא, דאמר שאין הניזק זוכה בגוף השור, אלא בפעל חוב של
המזיק הוא, וזוהי הוא דמסיק ליה – ואין המזיק חייב לו אלא ממון
בעלמא, ועל כן אינו זוכה בשבח שהשביח השור לאחר הנזק. **אימא**
סיפא, בכחש שורו של המזיק לאחר הנגיחה, אינו משלם לניזק אלא
בשעת העמדה בדין, מאחר שיכול המזיק לומר לניזק שותף אתה עמי
בשור זה, ויש לך להפסיד גם כן, אתה לרבי עקיבא דאמר שותפי
נינהו בשור משעת הנגיחה, ואם כן מתבאר שרישא רבי ישמעאל,
ואילו סיפא רבי עקיבא, וכיצד יתכן הדבר. מיישבת הגמרא: לא,
בולה כרבי עקיבא היא, שנעשה הניזק שותף עם המזיק בגוף השור,
ולפיכך בסיפא שהכחיש השור יש לו להפסיד כפי חלקו, והנא במאי
עקיבין ברישא, בשפממו המזיק לשורו, ומחמת פטומו זה השביח
השור, ומאחר שהוציא המזיק מממונו כדי להשביח את השור, אין
הניזק נעשה שותף עמו בשבח זה.

מקשה הגמרא: **אי בשפממו המזיק, אימא רישא, שבח שור הניזק**
לאחר הנגיחה ועמד שווי על ארבע מאות זו, **נזתן לו המזיק את דמי**
נזקו בשעת הנזק, ואינו יכול לטעון שלא הפסידו מאומה מאחר
שהשביח השור, כיון שאם לא היה מיקוה היה משביח יותר. ואי כוונת
הברייתא ששבח זה הוא בשפממו המזיק, צריקא למימר שמשלם

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שני עמוד א

1 הגמרא מבארת את מחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר: שואלת הגמרא:
2 מַכְרִי בֵּין לִרְבִּי מַאִיר שְׁסוּבָר שְׁכֵא שֶׁר הַנְּבִילָה שׁוֹה חֲמִישִׁים אֵין הַמְּזִיק
3 חוֹלֵק בְּדַמִּי הַנְּבִילָה, אֵלֹא הַנִּזְק נוֹטֵל הַנְּבִילָה וְהַמְּזִיק מִשְׁלֵם שְׁבַעִים
4 וְחֲמִשָּׁה זָוּז מִתּוֹךְ דָּמֵי הַשּׁוֹר הַחַי, וּבֵּין לִרְבִּי יְהוֹדָה שְׁסוּבָר שְׁכֵא שֶׁר הַנְּבִילָה שׁוֹה חֲמִישִׁים אֵין הַמְּזִיק מִשְׁלֵם זָוּז מִתּוֹךְ דָּמֵי הַשּׁוֹר הַחַי, הֵאֵי
5 חוֹלֵק הַמְּזִיק בְּדַמִּי הַנְּבִילָה וּמִשְׁלֵם הַמְּזִיק מֵאָה זָוּז מִתּוֹךְ דָּמֵי הַשּׁוֹר הַחַי, הֵאֵי
6 – הַמְּזִיק מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה, שְׁקִיל מִתּוֹךְ דָּמֵי הַשּׁוֹר וְדָמֵי הַנְּבִילָה,
7 וְהֵאֵי – הַנִּזְק מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה שְׁקִיל, וְאִם כֵּן מַאי בִּינְיָהוּ – מֵה
8 בֵּין שִׁטַּת רַבִּי יְהוֹדָה לְשִׁטַּת רַבִּי מַאִיר. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר רַבָּא,
9 פְּחַת נְבִילָה אִיכָּא בִּינְיָהוּ – הַנִּפְקָא מִינָּה בִּינְיָהוּ הֵיא בְּאֹפֶן שְׁנִפְחַת

10 שְׁוִיָּה שֶׁל הַנְּבִילָה בְּשַׁעַת הָעֲמֻדָּה בְּדִין מִשַּׁעַת הַנְּגִיחָה, שְׁרַבִּי מַאִיר
11 סָבַר שֶׁאֵין הַמְּזִיק נוֹטֵל כָּלֹם מִדָּמֵי הַנְּבִילָה, וְלִכֵּן פְּחַת נְבִילָה דְּנִיזָק
12 הָיִי – כֹּל מֵה שְׁנִפְחַת מִשְׁוִי הַנְּבִילָה אַחֲרֵי הַנְּגִיחָה מִפְּסִיד הַנִּזְק, וִיטוּל
13 הַנִּזְק הַנְּבִילָה וִישְׁלֵם לוֹ הַמְּזִיק שְׁבַעִים וְחֲמִשָּׁה זָוּז מִדָּמֵי הַשּׁוֹר הַחַי,
14 וְרַבִּי יְהוֹדָה סָבַר שֶׁהַמְּזִיק נוֹטֵל חֲצִי מִדָּמֵי הַנְּבִילָה, וְלִכֵּן פְּחַת נְבִילָה
15 דְּמִזִּיק הָיִי פְּלָגָא – הַמְּזִיק מִפְּסִיד חֲצִי מִמֶּה שְׁנִפְחַת שְׁוִי הַנְּבִילָה מִשַּׁעַת
16 הַנְּגִיחָה, וִישְׁלֵם הַמְּזִיק מֵאָה זָוּז מִדָּמֵי הַשּׁוֹר הַחַי וְיַחֲלֹקוּ דָּמֵי הַנְּבִילָה
17 בִּינְיָהוּ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אָמַר לִיה אֲבִי לְרַבָּא אִם כֵּן, מַצִּינוּ לִרְבִּי
18 יְהוֹדָה

בבא קמא דף לד עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (לים שני) קפה

שׁוּר שְׁנֵה הַמֶּשׁ כְּלָעִים שְׁהֶם עֶשְׂרִים זֶה, וְהַנְבִּילָה יָפֹא שְׁלֹשִׁים זֶה –
 כְּלוּמֵר שֶׁהַנְּבִילָה הַתֵּיּיקָרָה אַחֵר הִנְגִּידָהּ, שְׁקִיל נָמִי מִזֶּךְ בְּשִׁבְחָהּ –
 הֵייוֹ אֹמְרִים שְׁבֹאפוֹן זֶה יְטוֹל הַמְזִיק חֲצִי מֵהַשְׁבֵּה דִּהֵינּוּ חֲמִשָּׁה זֶה,
 שְׁהָרִי אֵין הִנְיֹק מִפְסִיד מִכֶּךָ כְּלוֹם שְׁהָרִי מִקְבֵּל אֶת כָּל נֻקּוֹ וְנוֹטֵל
 מִמֶּנּוּ זֵוִים מֵהַשְׁבֵּה, לִכֵּן הוֹסִיפָה הַבְּרִייתָא וְאֹמֵר 'שְׁלֹם יִשְׁלֵם'
 לַלְמֹד בְּעָלִים מְשֻׁלְּמִין וְאֵין בְּעָלִים נֻטְלִין וְלֹעֵלִם אֵין הַמְזִיק מִקְבֵּל
 יוֹתֵר מִדְּמִי שׁוּר.
 הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל שֵׁטֶת רַבִּי יְהוּדָה: אֲמַר לִיה רַב אֱהֵא בֶר תַּחְלִיפָא
 לְרַבָּנָא, אִם שְׁרַבִּי יְהוּדָה אֵינוֹ מִפְּרֹשׁ אֶת הַפְּסוֹק 'וְגַם אֶת הַמֶּת
 יִחְצוּן', שְׁפֹת מִיתָה מִחֲצֵין בְּחִי וְדִהֵינּוּ שְׁלֹעִלִם אֵין הִנְיֹק וְנוֹטֵל יוֹתֵר
 מִחֲצִי נֻקָּה, אִלָּא כְּוֹנֵת הַפְּסוֹק לֹמֵר שְׁצוּרַת הַתְּשֻׁלּוּמִין הוּא עַל יַדִּי
 שְׁחֹרְצִים אֶת דְּמֵי הַחַי וְדְמֵי הַמֶּת, מְצִינּוּ לְרַבִּי יְהוּדָה שִׁישׁ אֹפֶן שְׁתָּם
 מְשֻׁלְּם יוֹתֵר מִחֲצִי נֻקָּה וְדִהֵינּוּ בֹאפוֹן שְׁשׁוּר שְׁשׁוּה חֲמִישִׁים זֶה נִגַּח שׁוּר
 הַשְׁוּה אַרְבַּעִים זֶה וְהַנְבִּילָה שׁוּה עֶשְׂרִים זֶה, וְעַל יַדִּי שִׁחֲצוּ בְּיֵינֵיהֶם אֶת
 דְּמֵי הַחַי וְדְמֵי הַמֶּת יִקְבֵּל כָּל אֶחָד מֵהֶם שְׁלוּשִׁים וְחֲמִשָּׁה זֶה, וְנִמְצָא
 שְׁשִׁילִם הַמְזִיק יוֹתֵר מִחֲצִי הַנּוֹק, וְאִי אִפְשׁוּר לֹמֵר כֵּן שְׁהָרִי הַתְּנִידָהּ
 אֲמַרָה, 'וּמְכַרּוּ אֶת הַשׁוּר הַחַי וְחֲצֹו אֶת בְּסָפוֹ'. מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא: אֵית
 לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁפַחְתָּה מִיתָה מִחֲצֵין בְּחִי, וְאִם כֵּן הַפְּסוֹק
 מִדְּבַר דְּרוּקָא בֹאפוֹן שֶׁשֶׁן יִשְׁחָלֵק אֶת דְּמֵי הַשׁוּר הַחַי יִקְבֵּל חֲצִי
 נֻקָּה, לֹא פְרוּת וְלֹא יוֹתֵר וְדִהֵינּוּ בֹאפוֹן שְׁשֵׁן הַשְּׁוֹרִים שְׁרִים, וְשׂוֹאלָא
 הַגְּמָרָא: מָנָא לִיה שֶׁהַפְּסוֹק מִדְּבַר דְּרוּקָא בֹאפוֹן זֶה, הָאִם מָמָה שְׁכֻתוֹב
 בְּהַמְשַׁךְ הַפְּסוֹק 'וְגַם אֶת הַמֶּת יִחְצוּן' וּכְמוֹ שֶׁהִתְפַּרֵּשׁ לִפִּי רַבִּי מֵאִיר,
 וְהָא אֲפִיקֵת רַבִּי יְהוּדָה – וְהָרִי כְּבֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ רַבִּי יְהוּדָה בַּפְּסוֹק זֶה לֵוֶה
 נֻטְלֵל חֲצִי הַחַי וְחֲצִי הַמֶּת וְזֶה נֻטְלֵל חֲצִי הַחַי וְחֲצִי הַמֶּת – לַלְמּוֹד
 שְׁחֹלְקִים בְּיֵינֵיהֶם אֶת דְּמֵי הַחַי וְאֶת דְּמֵי הַמֶּת וְלַעֲיִין זֶה שְׁחֹלְקִים
 בְּשִׁבְחוֹ. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: אִם כֵּן שְׁכֻוֹנֵת הַפְּסוֹק הוּא לֹמֵר רַק אֶת הַדִּין
 שִׁפַּחְתָּה מִיתָה מִחֲצֵין בְּחִי נִבְתָּוֵב קְרָא 'וְאֵת הַמֶּת יִחְצוּן', מָנָא
 לִיה – לִמָּה כִּתְבָהּ הַתּוֹרָה 'וְגַם אֶת הַמֶּת יִחְצוּן', שְׁמַע מִיָּנָה תִּרְרִי –
 עַל כִּרְחָךְ הַשְּׁמִיעִי בּוֹזֵה הַתּוֹרָה דִּין נֹסֵף שֶׁהַמְזִיק הוּא שׁוֹתֵף בְּמָה
 הַתְּשֻׁבִּיחָה הַנְּבִילָה:

משנה

86 יֵשׁ אֹפְנִים שֶׁהָאֵדָם חָיִיב עַל מַעֲשֵׂה שׂוֹרֵז שְׁהוּק, וְזֵאתִים הַיּוֹקִים
 87 פְּטוֹר עַל מַעֲשֵׂה עֲצָמוֹ – אִם הוּא, הָאֵדָם הַזֶּה. וְכֵן יִשְׁנֵם אֹפְנִים
 88 שֶׁפְּטוֹר עַל מַעֲשֵׂה שׂוֹרֵז שְׁהוּק, וְחָיִיב עַל מַעֲשֵׂה עֲצָמוֹ – אִם הוּא,
 89 הָאֵדָם עֲצָמוֹ הַזֶּה.
 90 הַמְשֻׁנָּה מִבִּאֲרַת אֵת הָאֹפְנִים הַללוּ: בִּיָּד, שׂוֹרֵז שְׁבִיִּישׁ אֵדָם עַל יָדִי
 91 מִכְתּוֹ, פְּטוֹר מִזְחִיב בִּרְשָׁתוֹ. וְהוּא – הָאֲדָמָה שְׁבִיִּישׁ אֵדָם עַל יָדִי הַכֹּהֵן,
 92 חָיִיב. שׂוֹרֵז שְׁסִימָא אֶת עֵין עֲבָדוֹ, וְכֵן הִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ, פְּטוֹר הַבְּעָלִים
 93 עַל הַטֵּלַת הַמּוֹם בַּעֲבָדוֹ, וְאִילוֹ הוּא – הָאֲדָמָה שְׁסִימָא אֶת עֵין עֲבָדוֹ
 94 וְהִפִּיל אֶת שִׁנּוֹ חָיִיב לְשַׁחֵרֵר אֶת עֲבָדוֹ.
 95 שׂוֹרֵז שֶׁחָבַל בְּאִבּוֹ וּבְאֵמּוֹ שֶׁל בְּעָלָיו, חָיִיב דְּמֵי חֲבִלָתוֹ. וְאִילוֹ הוּא
 96 שֶׁחָבַל בְּאִבּוֹ וְאֵמּוֹ פְּטוֹר מִן הַתְּשֻׁלוֹם, שֶׁהֵרֵךְ כֹּאשֶׁר חָבַל בָּהֶם נִתְחַיֵּב
 97 מִיתָה עַל כֶּךָ, וְהִלְכָה הִיא כִּי הַמִּתְחַיֵּב מִיתָה פְּטוֹר מִן הַתְּשֻׁלוֹמִים.
 98 שׂוֹרֵז שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֶּדֶשׁ בְּשִׁבְתּוֹ חָיִיב בְּעָלָיו בְּתְשֻׁלוֹם חֲצִי מִדְּמֵי
 99 הַגִּדְּשׁ. וְאִילוֹ הוּא שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֶּדֶשׁ בְּשִׁבְתּוֹ פְּטוֹר מִן הַתְּשֻׁלוֹם,
 100 מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ – מִתְחַיֵּב מִיתָה מִשּׁוֹם שֶׁהִבְעִיר אֵשׁ
 101 שֶׁבֶת, וּמִמִּילָא פְּטוֹר מִן הַתְּשֻׁלוֹם:

גמרא

שנינו במשנה, שרר שהדליק את הגדיש בשבת חייב, והוא שהדליק
את הגדיש בשבת פטור. והנה איסור מלאכת מבעיר וכן שאר איסורי
מלאכות שבה, הם באופן שהמלאכה נעשית בזריזות ולשם השגת
תועלת. ואם לא, כן בכלל מלאכה אבל בכל מקלף. בענין זה
מביאה הגמרא: **תני רבי אבהו קמיה דרבי יוחנן כל המקלף** –

1 **תָּם חָמור מוֹעֵד** שְׁהִי לִגְבִי שׁוֹר מוֹעֵד לִמְדוֹ (לְעִיל יֵי) שָׂרָק הַנִּינֹק
 2 נִפְסַד בַּפַּחַת הַנְּבִילָה, וְאִילוֹ לִגְבִי שׁוֹר תָּם סוֹבֵר (רְבִי יְהוּדָה שֶׁהַנִּינֹק
 3 וְהַמּוֹזִיק מִשְׁתַּתְּפִים בַּהֶפְסֵד פַּחַת הַנְּבִילָה, שְׁהִי הַמּוֹזִיק מוֹסִיף עַל הַחֲצִי
 4 נֹק שְׁהִיהָ בִּשְׁעַת מִיתָה גַם חֲצִי מִדְּמֵי הַפַּחַת שֶׁל הַנְּבִילָה. **וְכִי תִימָא**
 5 **הָכִי נִפְי** תָּתֵם חָמור ממועד לענין זה, **וְכִדְתָּנָן** (לְקַמְנָן מִדֵּה) לִגְבִי אִדָם
 6 הַשׁוֹמֵר אֶת שׁוֹרוֹ בְּשִׁמְרָה פְּחוּתָה וְיֵצֵא הַשׁוֹר הַזֶּהוּק, **רְבִי יְהוּדָה אוֹמֵר**,
 7 אִם הַשׁוֹר תָּם **חֲזִיב** בַּעַל הַשׁוֹר לְשֵׁלֶם אִלָּם הַשׁוֹר מוֹעֵד **פְּטוֹר** בַּעַל
 8 הַשׁוֹר לְשֵׁלֶם, וְכִמוֹ כֵּן כָּאֵן מַחֲמִיר בָּתָם יוֹתָם ממועד. דּוּחָה הַגְּמָרָה:
 9 **אִמֵּר דְּשִׁמְעָתָ לִי** **לְרַבִּי יְהוּדָה** שָׁתֵם חָמור ממועד הוּא אֵל רֵק **לְעִנְיָן**
 10 **שְׁמִירָה** – שְׂדֵי לְמוֹעֵד בְּשִׁמְרָה פְּחוּתָה, **דְּכִתְבִי רַבִּי**, אֲבָל **לְעִנְיָן**
 11 **תְּשַׁלְּמוּן מִי שִׁמְעָתָ לִי**, וְהַתִּנְיָא **רְבִי יְהוּדָה אוֹמֵר** כִּיֹּן שִׁכְתוּב
 12 בַּפְּסוּק **וְיִמְכְּרוּ אֶת הַשׁוֹר** חֲחִי וְחֲצֹו אֶת כֶּסֶף, וְגַם אֶת הַמֶּת יִחְצֹו, **יָכֹול**
 13 **שׁוֹר שְׁוֶה מִנֶּה** הֵיִינוּ מֵאָה זֶז שֶׁהֵם עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ סְלָעִים, וְשִׁכַּל סְלַע
 14 שׁוֹה אֲרִבְעָה זֶז, **שְׁנַנָּה שׁוֹר שְׁוֶה חֲמֵשׁ סְלָעִים**, וְהַנְּבִילָה **יָפַח סְלַע**
 15 וְאִם כֵּן דְּחֹק בֶּאֱרַבַּע סְלָעִים, הָאֵם גַּם בֶּאֱפוֹן זֶה נֶאֱמַר שְׁהִיֹן הוּא שְׁוֶה
 16 **נֹטִיל חֲצִי חֲחִי וְחֲצִי הַמֶּת**, וְזֶה נֹטִיל חֲצִי חֲחִי וְחֲצִי הַמֶּת, וְאֵם נֶאֱמַר
 17 כֵּן יִטוּל כֵּן אַחַד חֲחִי שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה סְלָעִים –] שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲחִי
 18 סְלָעִים מִדְּמֵי חֲחִי וְחֲצִי סְלַע מִדְּמֵי הַמֶּת, וְנִדְמָא שְׁטַל הַנִּינֹק יוֹתָר
 19 מִמֶּה שֶׁהוּק. **אֲמַרְתָּ** – אִי אִפְשֵׁר לומר שֶׁן דִּין בֶּאֱפוֹן זֶה, שְׁהִי **וְכִי**
 20 **מוֹעֵד לָמָּה יוֹצֵא** – לְעִנְיָן מֵה הוֹצִיאָה הַתּוֹרָה חֲחִילָקָה דִּין מוֹעֵד מִדִּין
 21 תָּם, הָאֵם **לְהַחֲמִיר עָלָיו אוֹ לְהַקֵּל עָלָיו**, **הוּא אוֹמֵר לְהַחֲמִיר עָלָיו**,
 22 וְאִם כֵּן קֵל וְחֹמֶר הוּא, וְיֵמָּה מוֹעֵד **אֵינוּ מִשְׁלֵם אֱלָא מֵה שְׁהִיֹק**, תָּם
 23 **הָקֵל לֹא כֹל שֶׁכֵּן** שְׁאִינוּ מִשְׁלֵם יוֹתָר מִמֶּה שְׁהִיֹק, וְאִם כֵּן אִי אִפְשֵׁר
 24 לומר שֶׁבֶאֱפוֹן זֶה יִטְלוּ שְׁנֵיהֶם חֲצִי חֲחִי וְחֲצִי הַמֶּת, אֲלָא דִּיאִי שֶׁהַתּוֹרָה
 25 לֹא דִּיבְרָה בֶּאֱפוֹן שְׁשׁוֹר הַמּוֹזִיק שׁוֹה יוֹתָר מִהַשׁוֹר הַנִּינֹק, וּבֶאֱפוֹן זֶה לֹא
 26 יִחְלָקוּ בְּדִמֵּי הַשׁוֹר חֲחִי אֲלָא יִטוּל חֲחִי נֹקוּק דְּמֵי הַשׁוֹר. וּמוֹכִיחָה
 27 הַגְּמָרָה מִבְּרִיתָא זֶז, וְשִׁבְי הַחֲחִי קוֹרֵא לָתֵם 'קֵל', וְאִם כֵּן אִי אִפְשֵׁר
 28 לְפָרֵשׁ שְׁלִפִי רְבִי יְהוּדָה תָּם חָמור יוֹתָר ממועד לִגְבִי פַחַת הַנְּבִילָה.

[illegible]

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שני עמוד ב

1 שעשו מלאכה האסורה בשבת שלא להשגת תועלת אלא בדרך
2 קלקול, פְּטוּרִין מחיובי השבת, חוץ מְחוּבְּלִים וּמִבְעִיר – שאם חבל או
3 הבעיר בשבת אף שלא לצורך, חייב. אָמַר לִיה רבי יוחנן, פּוֹק תְּנִי
4 לְבָרָא – צא ושנה משנה זו חוץ לבית המדרש, לפי שדברים אלו כי
5 חוּבְּלִים וּמִבְעִיר בלא צורך חייב, אֵינָה מְשֻׁנָּה – לא נשנו מעולם בבית
6 המדרש, אלא אף עליהם פטור אם עשאו שלא לתועלת. וְאִם תִּימָצֵי
7 לוֹמַר מְשֻׁנָּה – ואף אם תאמר כי שנוייה היא הלכה זו, ומלאכות אלו
8 שנעשו דרך קלקול חייבים עליהן, ניתן להעמיד כי מדובר שאף
9 בקלקול זה ישנה תועלת. כגון חוּבְּלִים, בְּצָרִיךְ לְכַלְבּוֹ – שהרג בהמה

10 לצורך שתיית דמה על ידי כלבו. וכן מִבְעִיר ושורף דבר, מדובר פְּאוּפִין
11 שְׂצָרִיךְ לְאַפְרוֹ של הדבר הנשרף.
12 הגמרא מקשה על רבי יוחנן, תַּנֵּן, שֹׁרֵף שְׁהַדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת
13 חַיִּיב וְהוּא שְׁהַדְלִיק אֶת הַגָּדִישׁ בַּשַּׁבָּת פָּטוּר, משום שהוא מתחייב
14 בנפשו. וְקָתְנִי – מכך שמשוה המשנה את חיובי האדם והשור, לכאורה
15 מוכח שהוא דוּמִיָּא דְשֹׁרֵף – האופן המדובר באדם שוה לאופן
16 המדובר בשור. מַה שֹׁרֵף דִּלָּא קָבָעִי לִיה – כשם שהשור עשה את
17 ההיזק שבשריפה אף שלא נצרך לתועלת מסוימת במעשה זה,